

Материјали за

Основи на непрофитно радио Обликување на звукот

1 ФОРМИ НА РАДИОИЗРАЗУВАЊЕТО

- 1.1 Форми на радиоизразувањето засновано врз факти
- 1.2 Форми на радиоизразувањето засновано врз мислења
- 1.3 Други форми на радиоизразувањето

2 ПРАВЕЊЕ ПОВЕЌЕЈАЗИЧЕН РАДИОИЗВЕШТАЈ

3 ПИШУВАЊЕ ЗА СЛУШАЊЕ

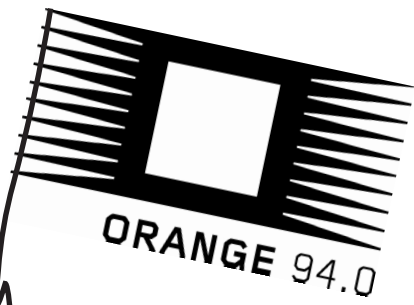
- 3.1 Презентација
- 3.2 Обликување на текстот

4 ПРАВЕЊЕ КУС РАДИОПРИЛОГ

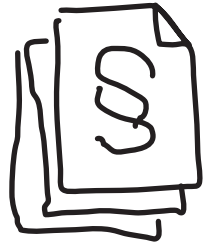
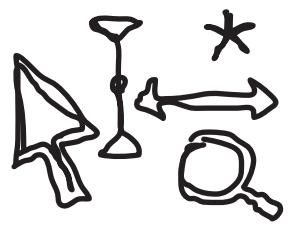
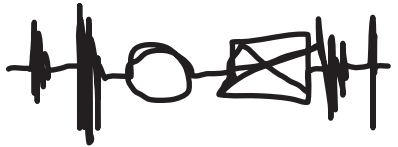
5 КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

6 ИЗВЕСТУВАЊЕ СО МОБИЛЕН ТЕЛЕФОН

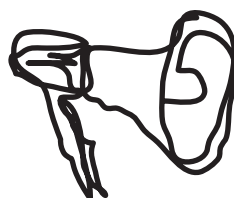
ORANGE 94.0

1 ФОРМИ НА РАДИОИЗРАЗОТ

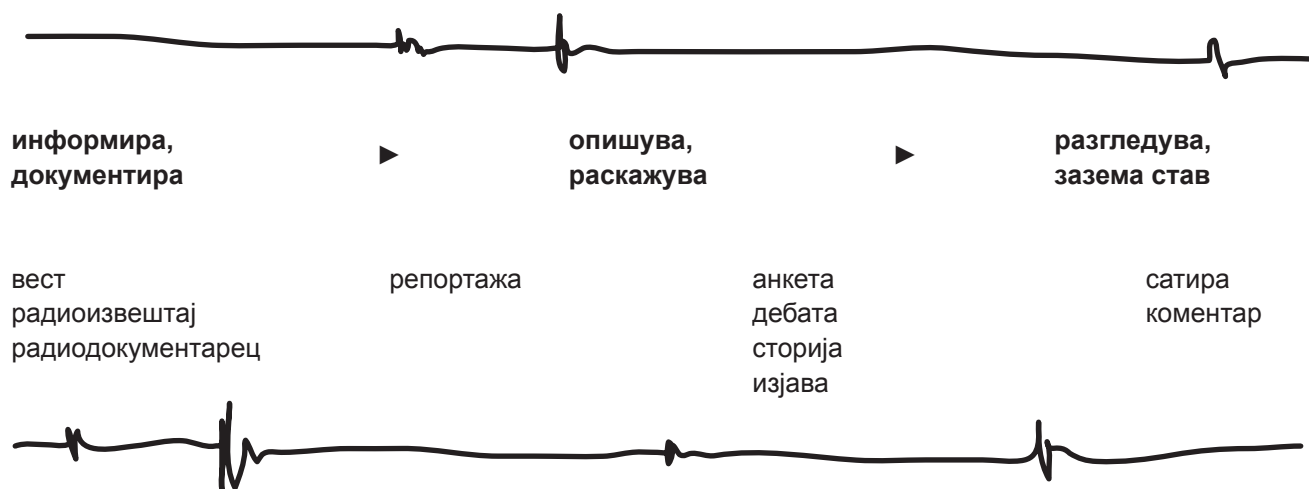
Радиоизразување засновано врз факти
информирање

Радиоизразување засновано врз мислење
изразување мислење

Со оглед на тоа дека новинарската дејност ја извршуваат луѓе, таа никогаш не може да биде потполно објективна. Разликата е во тоа дали одредена форма на радиоизразувањето е насочено кон документирање „факти“ или се концентрира врз лично размислување.

1.1 Радиоизразување засновано врз факти

Вест Информација за тековните настани од областа на политиката, економијата, културата, времето, спортот итн. (накосо, со факти и без лично мислење) → информативен билтен

Радиоизвештај

Репортерот известува за одреден настан или на одредена тема.

Експертско интервју

Водителот му поставува прашања на експертот околу одредена тема поврзана со неговата специјалност.

Радио документарец Радиодокументарецот се разликува од сторијата или од радиоизвештајот по тоа што е многу прецизен, со наведување факти и документи.

Репортажа Репортерот известува за актуелниот настан од самото место на настанот. Често дава дополнителни информации за контекстот. Се вметнуваат тонско парче, изворни цитати и оригинални звуци од местото.

1.2 Радиоизразување засновано врз мислење

Сторија Сторија е детален извештај што содржи оригинални тонски парчиња и цитати, како и голем дел од атмосферата; може да се смета и за еден вид уметност (на „вистинска“ тема). Во една сторија се користат сите акустични средства за изразување, со цел да се долови сликата за темата колку што е можно поживописно и сеопфатно, доловувајќи им го впечатокот на слушателите како да се „на самото место на настанот“. Радиосторијата ги комбинира новинарските елементи (на пр. истражување) со акустичните средства и техники). Значително се заснова врз мислења.

Изјава Изјавата е коментар што новинарите го добиле и го емитуваат во оригинал со определена цел (како дел од извештаи/вести).

Анкета Анкетата секогаш се состои од едно прашање и повеќе различни одговори. Имињата на испитаниците се непознати. Изборот на добро прашање е многу важно (да се избегнуваат прашања на кои може да се одговори со „да/не“). Анкетата е погодна за да долови атмосферата.

Дебата Во дебатата, експертите ги ставаат своите (често спротивставени) мислења во фокусот. Улогата на презентерот (водителот) е да посредува меѓу страните и да резимира, притоа потиснувајќи го своето сопствено мислење.

Коментар Во коментарот се зазема страна. И покрај тоа што се изнесуваат аргументи и факти, предничи нечија субјективна перцепција.

Интервју Во фокусот е гостинот во интервјето. Интервјето може да се однесува на личното искуство на некоја личност или на нејзиното мислење за одредена тема.

Сатира Сатирата е преувеличен коментар со којшто луѓето го искажуваат своето мислење.

1.3 Други форми на радиоизразувањето

Радиодрама Радиодрамата претставува „радио театар“ во којшто се раскажуваат приказни. За разлика од аудиокнигите, текстот го читаат и го изведуваат различни гласови на драматизиран начин. Приказната се облагородува со бучава, атмосфера и музика.

Аудиокнига/Предавање Се чита и се презентира литературно дело. Понекогаш се додава музика или бучава.

Комедија Делови од програмата за хумористична забава.

Критика (рецензија) Критика на театарски претстави, филмови, литература и, воопшто, култура (заснована врз мислење).

Патопис Извештај за лично искуство, како патување, посета на некој ресторан или учество во спортски настан.

- Информации (на пример, факти, политика, економија) на одредена тема (земја, место, ресторан, настан)
- Тонско парче, цитати (на пример, од патување/место/настан како интервју или атмосфера)
- Музика од земјата/соодветна на темата
- Субјективни впечатоци од искуството

Џингл Кратка и концизна комбинација на музика/звук/краток текст. Содржи препознатлив звучен сигнал што ја претставува радиостаницата или одредена програма (препознатлива мелодија). Во рамките на програмата, се користи за означување различни рубрики.

2 ПРАВЕЊЕ ПОВЕЌЕЈАЗИЧЕН РАДИОИЗВЕШТАЈ

Повеќејазичното слушање и емитување придонесува за збогатување на радиоперспективата. Но, ова подразбира дека слушателите и радиодифузерите се подготвени да се соочат со различни невообичаени ситуации, како:

- Да не разберат сè што се зборува и притоа повремено да добијат впечаток дека не се во тек. Но, во овие случаи, важно е да се продолжи да се слуша и да се обиде да се разбере што е можно повеќе.
- Зборување на микрофон на јазик што не се владее совршено.
- Користење невербална комуникација: во студиото ние, исто така, дообјаснуваме и преку гестови и изрази на лицето.

Всушност, секоја програма е повеќејазична. Секој човек користи – често несвесно и без разлика на темата – заемки, специјализирани и технички термини од различни јазици. Меѓутоа, правењето повеќејазичен радиоизвештај претставува свесно користење на различни јазици.

Методи за примена на повеќејазичноста и насоки за превод што ќе се користи на радио

Целосен превод Целосен превод на кажаното на друг јазик: прецизен, но долготраен метод. Ова може да биде мачно и заморно за слушателите, бидејќи мора да слушаат двојно подолго. Затоа еднојазичните парчиња не смеат да бидат предолги.

Резиме Резимирање на содржината од повеќе пасуси на еден (или повеќе) различни други јазици; подетални или помалку детални, во зависност од контекстот.

Натсинхронизација Монтажа на целосно преведени изјави или цитати. Оригиналот се емитува на почетокот и продолжува во заднината, додека преводот е погласен од оригиналот. Се слуша само јазикот на преводот, а оригиналниот јазик има симболично присуство и дава емоционален израз за кажаното.

Парафразирање, премостување Парафразирањето се користи за да се пренесат содржини и изјави од еден на друг јазик, на пример, преку воведно прашање или кратко резиме. Се градат мостови за слушателите од еден на друг јазик. Парафразирањето е елегантен и динамичен начин на повеќејазичност со којшто се избегнува повторување.

Зборувач 1   1   2 3
Зборувач 2   1 2   3 4

Префрлање, прескокнување од јазик на јазик Прескокнувањето од јазик на јазик подразбира дека луѓето ненадејно и честопати несвесно го менуваат јазикот, ако, на пример, се менува јазичната средина со телефонски повик или гостин во студиото, или ако говорникот го смени јазикот поради тоа што знае одреден термин само на тој јазик. Префрлањето од еден јазик на друг се однесува на несвесното користење специфични термини и изрази од секојдневниот живот кај други јазици или сленг.

Зборувач 1   1   3
Зборувач 2   2   4

Наизменично менување:
Континуираното присуство на различни јазици

Наизменичното менување претставување наизменична употреба на два јазици. Употребата на различни јазици во овој случај е дел од концептот на програмата; секому му е назначен одреден јазик.

Зборувач 1   1   2 3
Зборувач 2   2   4 5

Симултан превод Се преведува речиси во исто време со оригиналниот говор. „Симултано“ се однесува на фактот дека преведувачот е зафатен со две работи во исто време: слушање и зборување.

Јазични игри, јазична уметност На преден план е ставена самата експериментална употреба на јазикот, а не информациите. Јазикот станува културен и експериментален елемент на дизајнот којшто може да се примени за деконструкција, рефлексивност и проширување на навиките за слушање.

Музика Во повеќејазичните програми, музиката може да игра значајна, поддржувачка улога. Иако сите слушатели не ја толкуваат музиката на ист начин, тие, без оглед на нивното јазично познавање, ја разбираат.

Симболично присуство на јазикот Ова се однесува на кратка употреба на други јазици, како, на пример, за поздравување. Во овие случаи, присуството на друг јазик е симболично и нема за цел давање информации.

3 ПИШУВАЊЕ ЗА СЛУШАЊЕ

3.1 Презентација

Презентацијата има за цел да ги комбинира и да ги поврзе различните извори/извештаи. Таа гради врска со слушателите, директно им се обраќа и ја предизвикува нивната љубопитност. Дел е од целата програма, ја дели и ја сумира содржината.

Најава

Во најавата се даваат информации за извештајот/програмата/ темата што им се потребни на слушателите за да ги разберат следните делови во извештајот. Почетокот на презентацијата е краток и јасен.

Одјава

Информации за тукушто ислушаниот извештај/тема/музика. Крајот на презентацијата содржи информации за „услуги“: резиме, датуми, контакт/почетна интернет страница итн.

3.2 Обликување на текстот

Во повеќето случаи, презентацијата е подготвена; или како текст, или како сценарио. Често е убаво да се прочита напишаниот текст, но кога ќе се слушне, тешко е да се разбере. Оној кој чита може да избере. Но, оној кој слуша е директно изложен на информациите. Кога читате текст, важно е тој да е приспособен за слушање, со концизни и лесно разбирливи реченици. Структурата на секоја реченица има главен дел, којшто го одредува главниот фокус. Редоследот на зборовите е исто така важен за да разберат слушателите. Кога се пишува за радио, треба да се избегнуваат стереотипи, дискриминирачки јазик и повторување (јазични шеми).

Белешки за пишување за слушање

Кратки и лесни реченици

кога пишувате долги реченици, бидете јасни (избегнувајте вгнездување на речениците)

- Изберете голем фронт; проред 1.5, структурирајте го текстот со наслови.
- Пишувајте со починка
оставете ред за пауза на секој здив (јазични паузи).
- 7-9 зборови во реченица заради најголема разбирливост.
- Општо правило:
Ставете ги најважните информации на прво (или на второ) место.
- Јазикот на радио е колоквијален јазик (говорен јазик) во личен стил.
- Користете директен наместо индиректен говор, повеќе глаголи отколку именкитеа го прави текстот поинтересен.

Познати, често разбирливи (кратки) зборови и свесна јазична употреба

- Избегнувајте непотребни технички термини и користете исклучиво познати заемки.
- Објаснете ги заемките со што е можно полесни и поразбирливи зборови.
- Внимавајте со синонимите: премногу различни термини за иста работа може да предизвика забуна при слушањето.
- Заокружете ги броевите или илустрирајте ги.

Логичен редослед на мислите

- Појаснување на прашањата на почетокот: Кој зборува? Што се случува? Каде? Зошто? Кога?...
- Изјавите треба да се јасни и концизни, еден ред или една реченица за секоја мисла.
- Не скокајте меѓу повеќе различни аспекти.
- Придобијте ги слушателите, обраќајте ѝ се на публиката.
- Пишувајте на начинот на којшто се зборува, избегнувајте кратенки, а доколку ги употребувате, соодветно објаснете ги.
- Повторувања во текстот и во рамките на програмата се важни (редундантност), за слушателите да можат да ја разберат темата (и доколку се приклучиле подоцна).
- Проверете го времетраењето на текстот: по правило, 15 реда, секој со 60 карактери (вкупно 900 карактери), траат околу една минута емитување.
- Направете тест: прочитајте го текстот на глас (слушнете се); заменете ги збунувачките и тешки термини („опасност за грешки“). (isključivanje opasnosti).

Читање

Читањето обично е главна активност.

Она што не било разбрано може повторно да се прочита.

Читателот може да направи пауза и да ја избере брзината на читањето.

Читателот има преглед на целиот текст и на структурата.

Читателот може да се врати на текстот.

Текстот е дизајниран главно преку изгледот, односно преку фонот и стилот.

Интерпункцијата и наводниците го поддржуваат процесот на читање.

Читателот има само фронт пред себе.

Слушање

Слушањето радио обично е споредна активност.

Секој збор може да се слушне само еднаш.

Слушателот мора да ја следи брзината на говорникот.

Слушателот не знае што следи во извештајот.

Процесот на слушање е последователен и линеарен.

Текстот е направен со акцент и други звучни елементи.

Овие визуелни елементи, исто така, треба да се заменат со звучни.

Слушателот ги запознава луѓето на радио.

Пишување за слушање

Пишувајте примамливо. Користете директен говор. Глаголи.

Повторување важни термини. Едноставни реченици. Примери, споредби, илустрација на броеви. „Описен јазик“.

Куси реченици, вербализација на мислата за време на читањето.

Повремено давајте краток преглед и резиме.

Ставете ги најважните информации напред во реченицата.¹

За време на читањето, обидете се да ја доловите смислата. „Оживејте ги зборовите“. Мелодија, динамика, темпо.

Користете го звукот: употребувајте паузи, на пример за да се создаде тензија или за да се нагласи важноста.

Зборувајте примамливо: Кому му се обраќам, со каква цел сега зборувам? Информирање, шпекулации, забава? Информирање, шпекулации, забава?

Извор: „Merkheft für die radiojournalistische Grundausbildung“, klipp + klang Radioschule (5-то издание 2014). www.klippklang.ch

4 ПРАВЕЊЕ КРАТОК ИЗВЕШТАЈ

Компилиран радиоприлог

Компилираниот радиоприлог е најчеста форма на презентирање информации на одредена тема. Овој извештај е комбинација од тонски парчиња (цитати) и говорен текст, како и музика, звуци и бучава. Погоден е за претставување спротивставени ставови и нуди полифонична слика.

Акустични елементи:

Текст што се чита

Тонски парчиња

(интервјуа, анкети, снимки во живо од прес-конференции, говори, настани)

Повеќејазичност

(стратегии за толкување)

Музика

Атмосфера

(секвенца од бучава, на пример, роденден)

и бучава

(одделно препознатливи, на пример, тапа од шампањ)

Кратките радиоизвештаи најчесто се емитуваат во рамките на програмата. Најчеста програмска форма е магазинот: Во магазинот се даваат информации на различни теми кои се во комбинација едни со други преку континуирана презентација. Постојат три видови магазин:

Отворен магазин

покрива различни теми.

Монотематски магазин

се дискутира за различните аспекти на една тема.

Рубрика „магазин“

се адресираат различни теми од една рубрика.

Вовед

Најдете силен почеток! Во поглед на содржината, може да се спореди со наслов во весник, се воведува темата и се буди љубопитност.

Главен дел

Во главниот дел, темата е образложена и се развива рамката на содржината. Се пуштаат извадоци од соодветна музика и се поврзуваат местата, ситуациите, поглавјата и актерите на конфликтот.

Завршен дел

Се даваат резиме, датуми, контакти/ почетна интернет страница. (За време на музичката пауза, слушателите можат да земат нешто за пишување). Внимавајте со оценки или коментари; не почнувајте ново поглавје.

Атмосфера, бучава, музика Акустичниот дел бара исто внимание како и текстот. Атмосферата, бучавата и музиката...

- евоцираат или интензивираат чувства и расположенија
- оспоруваат и истакнуваат мислења
- структурираат радиомонтажи
- даваат акустички акцент
- предизвикуваат промени на сцената
- ги доведуваат во прашање вербалните изјави
- може да го променат темпото на радиоизвештајот.

Штом започнува музиката, таа веднаш доминира. Музиката во заднината треба да биде само инструментална. При изборот на музика, избегнувајте клишеа (Аргентина = Танго, Бразил = Самба и др.) По поголем број на информации, музиката нуди добра пауза (за рефлектирање).

Може да ги мотивира слушателите да ја следат програмата; програмата добива одреден ритам. Меѓутоа, музиката не мора секогаш да биде кохерентна, а може и свесно да предизвика фракции.

5 ЛИСТА ЗА ПРОВЕРКА ЗА РАДИОИЗВЕШТАЈ

Тема		Цел на пораката / Посакуван резултат
Влијание / Актуелност / Целна група		Претходно знаење
Потенцијални соговорници		Отворени прашања
Формат(и) / Реализација		

6 ИЗВЕСТУВАЊЕ СО МОБИЛЕН ТЕЛЕФОН

Може да се заштеди многу време во продуцирањето комплетен радиоприлог со еден единствен уред (од снимањето па до сечењето и емитувањето). Со паметен телефон или таблет ова е теоретски можно. Но во практиката, често е потребен лаптоп или персонален компјутер, особено во постпродукцијата на аудиоснимките, или ако сакате да реализирате покомплексен прилог. Оттука, правењето радиоприлог со паметен телефон или со таблет е можно, но ограничено.

Во поголемиот дел од случаите, апликациите за мобилните телефони се фокусирани врз функциите за аудиоснимање. Сепак, кога станува збор за аудиомонтажа, можностите се прилично ограничени, особено ако сакате да работите со неколку аудиозаписи.

Т.н. „аудиоапликации“ дополнително ќе се развиваат во годините што следуваат. Во меѓувреме, ние ви нудиме краток преглед на функциите кои треба да ги има една „апликација за мобилен за известување“.

Листа за проверка за совршена апликација

- Квалитет на снимањето достапен во различни формати, на пример, WAV, MP3 (320 Kbit)
- Ниво на снимачот и ниво на екранот
- Монитор
- Монтажа (на пример, сечи, копирај, вметни, прилепи, врати, повтори, засили)
- Пренесување (на пример, прати линк преку e-mail, преземање преку Wi-Fi, drop box)
- Менија лесни за употреба
- Едноставна монтажа на повеќе записи која е лесна за употреба
- Производителите нудат стабилност и редовно ажурирање
- Разумен сооднос на трошоците и добивката

Контрола на нивото

Контролата на нивото значи приспособување на јачината на звукот на снимањето, која е дадена на екранот.

Јачина на звукот

Приспособување на гласноста за време на постпродукцијата.

Монтажа на повеќе записи

Монтажата на повеќе записи нуди можност да се употребат повеќе записи, како, на пример, ако сакате да интегрирате повеќе музички записи.

Монитор

Мониторот овозможува слушање додека се снима. Само неколку апликации ја нудат оваа функција.

Прилепување (на друг запис)

Прилепувањето едноставно значи додавање. Ова е едноставна форма на аудиосечење, со која записите само „се лепат еден за друг“.

Wi-Fi преземање или Wi-Fi трансфер

Апликацијата овозможува преземање записи преку безжичен интернет.

Совети

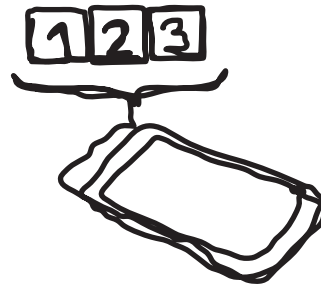
Нека биде едноставно

Во суштина, известувањето преку мобилен телефон се препорачува за едноставни радиоемисии; посложените полесно се монтираат на персонален компјутер или на лаптоп.

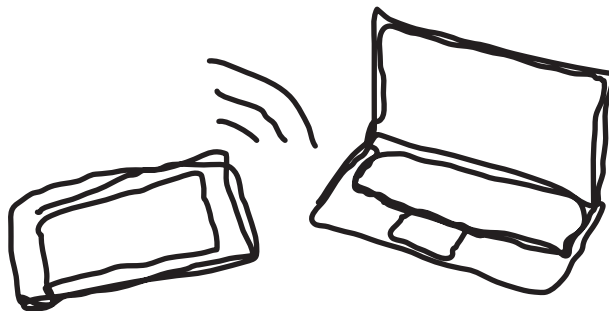
Придржувајте се кон вашата замисла

Колку е помал екранот, толку потежок ќе биде процесот на аудиосечење. Оттука, со цел постпродукцијата да биде што е можно пократка, испланирајте и структурирајте ја вашата емисија однапред.

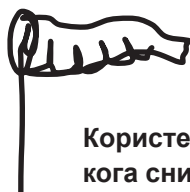
Пренесување на лаптоп/персонален компјутер

Препорачливо е да се снима со телефон/таблет, но да се монтира на лаптоп. Доколку е можно, искористете ги функциите за пренесување како „Wi-Fi трансфер“ или „Wi-Fi преземање“: Кога паметен телефон и лаптоп се поврзани на ист WLAN, датотеките можат лесно да се пренесат безжично.

Совети за аудиоснимање

Користете ветробрани кога снимате надвор
Микрофоните на телефоните се многу чувствителни, па затоа користете ветробран на ветровити места.

Внимателно: Не допирајте го уредот
Со допирање или со поместување на паметните телефони/таблети, се создава бучава во заднината.

Најдете го микрофонот на телефонот/таблетот
Микрофонот често се наоѓа на долниот дел на телефонот. Ако има повеќе микрофони, бидете сигурни кој е активиран.

Дојдете што е можно поблиску
Микрофоните не се оптимизирани за аудиоснимање, па затоа одржувајте што помало растојание.

Деактивирајте го автоматското заклучување на телефонот
Повеќето стандардни поставки автоматски го заклучуваат телефонот по краток временски период. Деактивирајте го заклучувањето за време на снимањето.

Активирајте го режимот на лет
Паметниот телефон/таблетот не треба да работи како телефон, туку како уред за снимање. Телефонските повици и SMS пораките се блокирани во режимот на лет.

Користете слушалки
Сосем малку апликации нудат проверка со слушање. Ако имате слушалки, секако може да се провери снимањето.

Листа на препорачани апликации

Dec. 2015

hi-Q mP3 Voice recorder (Android)

на **Audiophile**

Одличен аудиоснимач со функции за пренос/ без алатки за монтажа

Формати за снимање: WAV, MP3, OGG, FLAC

Пренос: Wi-Fi/преземање / dropbox

Друго: контрола на нивото на снимачот, пренос со Wi-Fi трансфер / без монитор

Цена: Бесплатна верзија* / Комплетна верзија 3,59 €

* Времето на снимање е ограничено на 10 минути (за секое снимање).

Voice Record Pro (iOS)

на **Dayana Networks Ltd.**

Аудиоснимач со голем број функции за пренос / алатки за монтажа

Формати за снимање: WAV, MP3, MP4

Пренос: Wi-Fi/преземање / FTP / dropbox / Soundcloud

Друго: контрола на нивото на снимачот, кратење,

лепење, конвертирање / без монитор

Цена: Бесплатна верзија* / Комплетна верзија 1,99 €

* Единствената разлика е што бесплатната верзија вклучува реклами.

Twisted Wave Editor (iOS)

на **Thomas Thiriez**

Лесна за разбирање, лесна за користење / содржи многу опции

Формати за снимање: WAV, MP3, FLAC, AIFF, AAC

Пренос: FTP / dropbox / испраќање линк преку e-mail

Друго: монитор, контрола на ниво на снимачот, враќање,

повторување, засилување на звукот

Цена: Целосна верзија 9,99 €

Lexis Audio Editor (Android)

на **pamsys Tools**

Сеопфатна апликација со квалитетни алатки за уредување

Формати за снимање: WAV, MP3, FLAC, WMA

Пренос: испраќање линк преку e-mail / FTP

Друго: добри алатки за монтажа, менијата се сложени

Цена: Бесплатна верзија* / Комплетна верзија 4,94 €

* Бесплатната верзија не дозволува пренос на MP3.

WavePad (Android + iOS)

на **NCH Software**

Повеќенаменска апликација со добри алатки за монтажа /

малку функции за пренос

Формати за снимање: WAV, MP3 (128 Kbit) [Само во целосната верзија]

Пренос: e-mail

Друго: Квалитетни алатки за монтажа, екранот за нивото е мал

Цена: Бесплатна верзија / Комплетна верзија* 3.49 € (Android) / 1,99 € (iOS)

* Снимањето е можно само во MP3 формат со проток од 128 kbit.

Koristena literatura

- „A & F Handreichungen. Materialien zur radio-journalistischen Aus- und Fortbildung in nichtkommerziellen Radios“, Udo Israel/ Andreas Reimann, Bildungszentrum BürgerMedien (ed.), kopaed Verlag, München (2005).
www.handreichungen.org
- „Das Freie Radio 1x1. Basiswissen für Radiomacher_innen im Nichtkommerziellen Rundfunk“, COMMIT, Community Medien Institut für Forschung, Weiterbildung und Beratung (ed.). (2012)
- „Der gebaute Beitrag“, in: „Materialien für Aus- und Fortbildung in Bürgermedien“, Andreas Klug.
www.mediensyndikat.de
- „Freie Musik im Internet. Schriften zur lokalen Medienarbeit 9“, LAG Lokale Medienarbeit NRW (ed.). (2010).
www.bz-bm.de/uploads/media/Freie_Musik_im_Internet.pdf
- „Fürs Hören schreiben“, Walther von La Roche, in: Radio-Journalismus. Ein Handbuch für Ausbildung und Praxis, List Verlag, München (1993).
www.radio-journalismus.de
- „Impulsworkshop Partizipative Medienarbeit“ (Skriptum), Gerda Kolb, Fachhochschule St. Pölten, Interkultureller Kommunalen Aktionsplan (2006)
- „Merkheft für die radiojournalistische Grundausbildung“, klipp + klang Radioschule (5. Auflage 2014).
www.klippklang.ch
- „Mehrsprachige Sendungsgestaltung“, in: Radio Aus- und Weiterbildung im Interkulturellen Kontext, erarbeitet von Fachpersonen von Radio LoRa, Radio RaBe, Radio X und der Radioschule klipp+klang, Union nicht-kommerzorientierter Lokalradios UNIKOM (ed.). (2012).
www.klippklang.ch
- „Mehrsprachige Sendungsgestaltung. Empfehlungen der Programmkommission“, Radio RaBe Programmkommission (ed.). (2008).
- „Schreiben fürs Radio“, in: Radio Aus- und Weiterbildung im Interkulturellen Kontext, erarbeitet von Fachpersonen von Radio LoRa, Radio RaBe, Radio X und der Radioschule klipp+klang, Union nicht-kommerzorientierter Lokalradios UNIKOM (ed.). (2012).
www.klippklang.ch
- „Schreiben fürs Radio“, Deutsche Welle AKADEMIE, Fortbildungszentrum Hörfunk, Bonn
- „Schreiben fürs Sprechen“, in: „Materialien für Aus- und Fortbildung in Bürgermedien“, Andreas Klug.
www.mediensyndikat.de

Информации за изданието

Автор

Mischa G. Hendel
Paweł Kamiński

Рецензенти

Paweł Kamiński
Maiada G. Hadaia
Mischa G. Hendel
Margit Wolfsberger
René Merighi

Издавач

Verein Freies Radio Wien

Превод на македонски јазин

Ана Деспотовска

Редактор

Александра Теменугова

Лектура

Татјана Б. Ефтимоска

Дизајн

David Palme

Creative Commons

CC BY-NC-ND 4.0

This dokument may be shared
under the following terms:
attribution,
no derivatives,
for noncommercial purposes.

Виена 2016

